

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет філософський

Кафедра загальної та клінічної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологічні основи сексології та сексопатології

Освітня програма Психологія

Спеціальність 053 Психологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № ___ від “_” ___ 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
 2. Анотація до курсу
 3. Мета та цілі курсу
 4. Результати навчання (компетентності)
 5. Організація навчання курсу
 6. Система оцінювання курсу
 7. Політика курсу
 8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Психологічні основи сексології та сексопатології
Викладач (-і)	Федик Оксана Василівна
Контактний телефон викладача	596066
Е-mail викладача	oksfedyk@ukr.net
Формат дисципліни	очна /заочна
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://magpsychol.pu.if.ua/course/view.php?id=31
Консультації	відповідно до графіку
2. Анотація до курсу	
<p>Психологія сексуальності сформувалася, об'єднавши в собі анатомо-фізіологічні, психологічні, медичні (насамперед сексологічні), соціальні, історико-культурологічні аспекти. Програма курсу передбачає оволодіння студентами базових знань з проблем сексуальності людини і сексуальних відносин між людьми, методами дослідження чоловічої і жіночої сексуальності. Дана дисципліна розкриває та формує сексуальну культуру, установки і цінності на основі сучасних наукових знань з психології сексуальності, які дадуть можливість зберегти своє сексуальне і репродуктивне здоров'я, розуміти сексуально обумовлені особливості поведінки людей, розпізнавати сексуальні дисфункції і девіації. Студенти ознайомляться з основними методами профілактики, діагностики та терапії сексуальних порушень.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета курсу: ознайомлення студентів із закономірностями та основними етапами психосексуального розвитку людини, становленням статевої самосвідомості, статевої поведінки, психосексуальної орієнтації, а також поняття "статевої конституції", етапами копулятивного циклу, особливостями чоловічої та жіночої сексуальності, здійснити аналіз порушень статевої функції та сексуальні перверзії у чоловіків та жінок, а також розглянути методи психотерапії сексуальних порушень..</p> <p>Цілі курсу: забезпечувати реалізацію системного підходу до висвітлення соціокультурних та психологічних аспектів сексуальності, психологічних закономірностей сексуальної поведінки, озброїти студентів знаннями з проблем вікових особливостей сексуальної поведінки, психології подружнього статевого життя, психології статевої розладів, ознайомлювати студентів з особливостями врахування соціокультурних та психологічних аспектів сексуальності у роботі психолога із клієнтами.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології та професійної підготовки у процесі навчання, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної</p>	

діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, мислити концептуально, системно, саногенно.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним,

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії, володіння соціально-психологічними механізмами взаєморозуміння і взаємовпливу.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, знання юридичних та морально-етичних нормативно-регулятивних засад професійної діяльності психолога і готовність неухильно дотримуватись.

ЗК12. Здатність розуміти психологічний зміст суспільних процесів і впливати на них з позицій принципу гуманізму; ставитись з повагою до мультикультурності та різноманітності

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології та сексології.

СК3. Здатність до розуміння специфіки сексуальної поведінки, діяльності та вчинків людини з огляду на її статевість та сексуальність.

СК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження людської сексуальності.

СК8. Здатність організовувати та надавати консультативну допомогу (індивідуальну та групову) щодо сексуальності особистості та сексуальних розладів.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ на основі анатомо-фізіологічних, вікових, психологічних, соціокультурних аспектів.

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР5. Обирати та застосовувати методи психологічної діагностики особистості з сексуальним розладом та технології сексологічної допомоги.

ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу; застосувати психотерапевтичні техніки з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, які мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження та зміцнення сексуального здоров'я та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

Володіння основними уявлення про специфіку сексуальної поведінки людини, її анатомо-фізіологічні, вікові, психологічні, соціокультурні аспекти; здатність застосовувати основні методи профілактики, діагностики та терапії сексуальних порушень; володіння методами психологічної діагностики особистості з сексуальним розладом та структурний аналіз сексуального розладу; застосування психотерапевтичних технік.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	36
семінарські заняття / практичні / лабораторні	30
самостійна робота	114

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	психологія	2	вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
1. Основи сексології. Історія становлення сексології. Сексологія як міждисциплінарна галузь наукових знань.	лекція	1. Акімова Л. Н. Психологія сексуальності / Л. Н. Акімова. - Одеса: СМІЛ, 2005. - 198с. 2. Діденко С. Психологія сексуальності та сексуальних стосунків: Навчальний посібник. - К.: Арістей, 2003. - 312 2. Діденко С. В., Козлова О. С. Психологія сексуальності: Підручник. - К.: Академвидав, 2009. - 304	2 Проаналізуйте основні етапи становлення сексології як самостійної науки.	10 б. опитування на семінарі; 10 б – за підготовку і презентацію повідомлення	На протязі семестру
2. Стать та її детермінанти. Етапи формування сексуальності.	лекція/ семінар	1. Діденко С. Психологія сексуальності та сексуальних стосунків: Навчальний посібник. - К.: Арістей, 2003. - 312 2. Діденко С. В., Козлова О. С. Психологія сексуальності: Підручник. - К.: Академвидав, 2009. - 304 с. 2. Седих К. В. Психологія сім'ї: навч. посіб. / К. В. Седих. - К.: ВЦ «Академія», 2015. - 192 с	2/2 Розкрийте етапи формування сексуальності.	10 б. вибірково, під час опитування на семінарі; 10 б – за підготовку і презентацію повідомлення	На протязі семестру
3. Моделі	лекція/	1. Акімова Л. Н.	2/2	10 б.	На

сексуальності. Психогідравлічна модель. «Гіпотеза редукції стимул-реакції». Концепція сексуальної збудливості Р. Уейлена. Екологічна модель (модель двох компонентів). Теорія «сексуального сценарію», запропонована У. Саймоном і Д. Ганьоном.	семінар	Психологія сексуальності / Л.Н. Акімова. - Одеса: СМІЛ, 2005. - 198с. 2. Діденко С. Психологія сексуальності та сексуальних стосунків: Навчальний посібник. - К.: Арістей, 2003. - 312 3. Діденко С.В., Козлова О.С. Психологія сексуальності: Підручник. - К.: Академвидав, 2009. - 304 с. 4. Темкина А. Сценарии сексуальности и гендерне различия // В поисках сексуальности: Сб. статей / Под ред. Е. Здравомысловой и А. Темкиной. - СПб.: «Дмитрий Буланин», 2002.	Дати характеристик у моделям сексуальності	опитування на семінарі; 10 б – за підготовку і презентацію повідомлення	протязі семестру
4. Психологічні аспекти сексуальності. Коханья. Сексуальна гармонія та дисгармонія подружньої пари.	лекція/семінар	1. Келли Г. Основы современной сексологии. - СПб., Харьков, 2000. 2. Діденко С. Психологія сексуальності та сексуальних стосунків: Навчальний посібник. - К.: Арістей, 2003. - 312 3. Седих К.В. Психологія сім'ї: навч. посіб. / К.В. Седих. - К.: ВЦ «Академія», 2015. - 192 с	2/2 Розкрити психологічні аспекти сексуальності. Охарактеризувати стадії розвитку шлюбу	10 б. вибірково, під час опитування на семінарі; 10 б – за підготовку і презентацію повідомлення	На протязі семестру
5. Види сексуальної поведінки. Гетеросексуальність, гомо-, бсексуальність. Секс наодинці.	лекція/семінар	1. Келли Г. Основы современной сексологии. - СПб., Харьков, 2000. 2. Діденко С. Психологія сексуальності та сексуальних стосунків: Навчальний посібник. - К.: Арістей, 2003. - 312	2/2 Дати порівняльну характеристику у видам сексуальної поведінки.	10 б. опитування на семінарі; 10 б – за підготовку і презентацію повідомлення	На протязі семестру
6. Психосексуальний розвиток та статеві соціалізація. Поняття статі	лекція/семінар	1. Акімова Л. Н. Психологія сексуальності / Л.Н. Акімова. - Одеса: СМІЛ, 2005. - 198с.	2/2 Розкрити етапи формування статі	10 б. опитування на семінарі; 10 б – за	На протязі семестру

та статево-рольових стереотипів. Формування статі Етапи формування і прояви сексуальності.		2.Діденко С. Психологія сексуальності та сексуальних стосунків: Навчальний посібник. – К.:Арістей,2003.-312 2.Діденко С.В., Козлова О.С. Психологія сексуальності: Підручник.- К.:Академвидав,2009.- 304 с.		підготовку і презентацію повідомлення	
7.Сексуальна норма і патологія. Статева конституція чоловіка і жінки. Сексуальний темперамент. Сексуальний сценарій	лекція/ семінар	1.Темкина А. Сценарии сексуальности и гендерне различия // В поисках сексуальности: Сб. статей / Под ред.. Е. Здравомысловой и А. Темкиной. – СПб.: «Дмитрий Буланин», 2002. 2.Діденко С. Психологія сексуальності та сексуальних стосунків: Навчальний посібник. – К.:Арістей,2003.-312	2/2 Дати характеристик у індивідуальній і партнерській нормі.	10 б. опитування на семінарі; 10 б – за підготовку і презентацію повідомлення	На протязі семестру
8.Психосоціальні та психологічні основи сексуальності. Періодизація З. Фройда, Е. Еріксона, Г. Васильченка, У.Мастерса та В.Джонсонс..	лекція/ семінар	1.Акімова Л. Н. Психологія сексуальності / Л.Н. Акімова. - Одеса: СМІЛ, 2005. – 198с. 2.Мастерс У.Г., Джонсон В.Е., Колодин Р.К. Основы сексологи. Пер. с англ.. – М.: Мир, - 1998. 3.Діденко С. Психологія сексуальності та сексуальних стосунків: Навчальний посібник. – К.:Арістей,2003.-312	2/2 Розкрити психосексуальний розвиток особистості за З.Фрейдом. Розкрити психосоціальний розвиток особистості за Еріксоном	10 б. вибірково, під час опитування на семінарі; 10 б – за підготовку і презентацію повідомлення	На протязі семестру
9.Психологічні аспекти сексуальності. Кохання. Інтимна близькість та навички комунікації. Компоненти міжособистісної інтимності	лекція/ семінар	1.Психологічні основи сексуальності: матеріали для самопідготовки до семінарських занять для студентів спеціальності «Психологія» /Редагування та упорядкування О.В.Федик. – Івано-Франківськ: Плай, 2010. – 159 с. 2.Діденко С. Психологія сексуальності та сексуальних стосунків:	2/2 Підготувати презентацію до теми Кохання.	10 б. вибірково, під час опитування на семінарі; 10 б – за підготовку і презентацію повідомлення	На протязі семестру

		Навчальний посібник. – К.:Арістей,2003.-312 3.Діденко С.В., Козлова О.С. Психологія сексуальності: Підручник.- К.:Академвидав,2009.- 304			
10.Сексуальне здоров'я. Чотирьохфакторна системна концепція сексуального здоров'я. Роль психологічних чинників у генезі порушення сексуального здоров'я. Механізми психологічного захисту.	лекція/ семінар	1.Акімова Л. Н. Психологія сексуальності / Л.Н. Акімова. - Одеса: СМІЛ, 2005. – 198с. 2.Буртянский Д.Л. Сексуальная дисгармония супружеской пары и ее коррекция: Учеб. Пособие для врачей / Д.Л. Буртянский, В.В. Кришталь. – Х.: УИУВ МЗ СССР, 1982.	2/2 Дати характеристик у Концепції сексуального здоров'я. Розкрити механізми психологічного захисту.	10 б. самостійна робота; 10 б – за підготовку і презентацію повідомлення	На протязі семестру
11.Основні сексуальні розлади у чоловіків та жінок. Психогенні сексуальні розлади.	лекція/ семінар	1.Психологічні основи сексуальності: матеріали для самопідготовки до семінарських занять для студентів спеціальності «Психологія» /Редагування та упорядкування О.В.Федик. – Івано-Франківськ: Плай ,2010.– 159с. 2.Статеві розлади. Под ред. Й.М.Аптера, Київ, “Здоров’я”, 1974, – 376 с. 3.Статеві розлади. Под ред. Й.М.Аптера, Київ, “Здоров’я”, 1974, – 376 с.	2/2 Проаналізувати основні причини сексуальних розладів.	10 б. опитування на семінарі; 10 б – за підготовку додаткової інформації	На протязі семестру
12.Дослідження структури особистості сексуальних хворих та лікування сексуальних розладів.	лекція/ семінар	1.Психологічні основи сексуальності: матеріали для самопідготовки до семінарських занять для студентів спеціальності «Психологія» /Редагування та упорядкування О.В.Федик. – Івано-Франківськ: Плай ,2010.– 159с. 2.Статеві розлади. Под ред. Й.М.Аптера, Київ,	2/2 Розкрити основні принципи терапії сексуальних розладів.	10 б. опитування на семінарі; 10 б – за складання програми лікування сексуальних розладів	На протязі семестру

		“Здоров’я”, 1974, – 376с.			
13.Терапія сексуальних розладів. Модифікації секс-терапії. Секс-коучінг. Фізіотерапевтичні методики.	лекція/ семінар	1.Акімова Л. Н. Психологія сексуальності / Л.Н. Акімова. - Одеса: СМІЛ, 2005. – 198с. 2.Мастерс У.Г., Джонсон В.Е., Колодин Р.К. Основы сексологии. Пер. с англ.. – М.: Мир, - 1998.	2/2 Назвати та охарактеризувати основні методи терапії сексуальних розладів	10 б. опитування на семінарі; 10 б – за підготовку розробки секс-терапії	На протязі семестру
14.Психопрофілактика порушень сексуального здоров’я. Система та принципи психопрофілактики.	лекція/ семінар	1.Психологічні основи сексуальності: матеріали для самопідготовки до семінарських занять для студентів спеціальності «Психологія» /Редагування та упорядкування О.В.Федик. – Івано-Франківськ: Плай, 2010. – 159 с. 2.Келли Г. Основы современной сексологии. – СПб., Харьков, 2000.	2/2 Скласти програму психопрофілактичних заходів порушень сексуального здоров’я.	10 б. опитування на семінарі; 10 б – за підготовку презентацію повідомлення	На протязі семестру
15.Статеве виховання та сексуальна просвіта. Основні принципи статевого виховання та їх характеристика.	лекція/ семінар	1.Акімова Л. Н. Психологія сексуальності / Л.Н. Акімова. - Одеса: СМІЛ, 2005. – 198с. 2.Формування сексуальної культури молоді / [Балакірева О.М., Галустьян Ю.М., Корегін О.Я. та ін.] – К. : Державний інститут проблем сім’ї та молоді, Український ін-т соціальних досліджень, 2004. – 132 с. 3.Статеве виховання. Навчальний посібник з питань здійснення статевого виховання дітей від народження до юнацького віку. – Миколаїв: «Прінт-Експрес», 2010; Доступно за посиланням: http://www.refmaniya.org.ua/psycholog-ya/shlyachita-prinsipi-zdysnennya-statevogo-vichovannya	2/2 Скласти програму статевого виховання різних груп населення.	10 б. самостійна робота; 10 б – за підготовку презентацію повідомлення	На протязі семестру

16. Основні методи та прийоми статевого виховання.	лекція	<p>1. Психологічні основи сексуальності: матеріали для самопідготовки до семінарських занять для студентів спеціальності «Психологія» /Редагування та упорядкування О.В.Федик. – Івано-Франківськ: Плай, 2010. – 159 с.</p> <p>2. Статеве виховання. Навчальний посібник з питань здійснення статевого виховання дітей від народження до юнацького віку. – Миколаїв: «Прінт-Експрес», 2010; Доступно за посиланням: http://www.refmaniya.org.ua/psycholog-ya/shlyachita-prinsipi-zdysnennya-statevogo-vichovannya</p>	2 Розглянути та охарактеризувати основні ефективні методи статевого виховання.	10 б. складання програми статевого виховання ; 10 б – за підготовку і презентацію повідомлення	На протязі семестру
17. Закоханість та кохання. Шлюбні стосунки. Шлюбний потенціал. Шлюбний вік.	лекція	<p>1. Психологічні основи сексуальності: матеріали для самопідготовки до семінарських занять для студентів спеціальності «Психологія» /Редагування та упорядкування О.В.Федик. – Івано-Франківськ: Плай, 2010. – 159 с.</p> <p>2. Седих К.В. Психологія сім'ї: навч. посіб. /К.В. Седих. -К.: ВЦ «Академія», 2015. -192 с</p> <p>3. Діденко С.В., Козлова О.С. Психологія сексуальності: Підручник. -К.: Академвидав, 2009. -304 с.</p>	Самостійна робота	10 б. опитування на семінарі; 10 б – за підготовку і презентацію повідомлення	
18. Психологічна сумісність партнерів. Секс у шлюбі. Цивільні шлюби. Розлучення.	лекція/ семінар	1. Психологічні основи сексуальності: матеріали для самопідготовки до семінарських занять для студентів спеціальності «Психологія» /Редагування та	2/2 Розкрийте основні функції шлюбного союзу.	10 б. опитування на семінарі; 10 б – за підготовку і	На протязі семестру

	<p>упорядкування О.В.Федик. – Івано-Франківськ: Плай, 2010. – 159 с.</p> <p>2.Седих К.В. Психологія сім'ї: навч. посіб./К.В.Седих.-К.: ВЦ»Академія», 2015.-192 с</p> <p>3.Діденко С.В., Козлова О.С. Психологія сексуальності: Підручник.- К.: Академвидав, 2009.- 304 с.</p>	<p>Проаналізуйте психологічні типи сексуальних партнерів.</p>	<p>презентацію повідомлення</p>
--	---	---	---------------------------------

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання поточної навчальної діяльності. У процесі вивчення дисципліни використовуються такі види контролю: Початковий контроль студентів здійснюється під час проведення практичних занять і включає в себе перевірку теоретичного матеріалу, методом фронтального усного опитування. Поточний контроль здійснюється на практичних заняттях і включає якість засвоєного матеріалу, що охоплюється темою практичного заняття, а також сумлінністю студента в роботі на практичних заняттях. Проміжний контроль проводиться в письмовій формі (самостійна робота). Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку. Оцінки з дисципліни виставляються з урахуванням поточних оцінок та підсумкової оцінки. Максимальна кількість балів при вивченні дисципліни 100 балів.
Вимоги до письмової роботи	Письмової (контрольна) робота студента базується на основних питаннях лекційного курсу та питаннях винесених на самостійне опрацювання. Питання повинні бути розкриті на достатньому рівні.
Семінарські заняття	Семінарські заняття покликані утвердити у студентів конкретні знання з дисципліни з проблем сексуальності людини і сексуальних відносин між людьми, методами дослідження чоловічої і жіночої сексуальності, формувати сексуальну культуру, установки і цінності на основі сучасних наукових знань з психології сексуальності, які дадуть можливість зберегти своє сексуальне і репродуктивне здоров'я.
Умови допуску до підсумкового контролю	Для допуску до підсумкового контролю (залік) студент повинен мати оцінки (відмінну/добру/задовільну) на семінарських заняттях – мінімум 10 балів; отримати мінімальний задовільний бал за самостійну роботу - мінімум 10 балів, отримати мінімальний задовільний бал за написання контрольної роботи – мінімум 20 балів, а також засвоїти матеріали, що винесені на самостійне опрацювання – мінімум 10 балів. Мінімальний сумарний бал для допуску до підсумкового контролю з дисципліни – 50 балів.

7. Політика курсу

Політика курсу «Психологічні основи сексології та сексопатології» передбачає відвідування лекційних та семінарських занять, передачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. Студенти, що слухають дисципліну зобов'язані відпрацювати заняття/ невиконаний обсяг робіт (переписати контрольну роботу, підготувати презентацію, написати самостійну роботу у письмовій

формі). У випадку невиконання навчального плану з дисципліни або незадовільної оцінки на заліку студент має можливість перездачі заліку за талоном №2, у разі незадовільної оцінки пропонується перездача за талоном №3 з комісією. Якщо спроби не дали позитивного результату, викладач пропонує студентові повторне вивчення дисципліни.

8. Рекомендована література

1. Акімова Л. Н. Психологія сексуальності / Л.Н. Акімова. - Одеса: СМІЛ, 2005. – 198с.
2. Буртянский Д.Л. Сексуальная дисгармония супружеской пары и ее коррекция: Учеб. Пособие для врачей / Д.Л. Буртянский, В.В. Кришталь. – Х.: УИУВ МЗ СССР, 1982.
3. Вестхаймер Р. Секс для чайников. – Киев, 1997.
4. Гидденс Э. Трансформация личности. Сексуальность, любовь и эротизм в современных обществах. – СПб.: Изд. Дом «Питер», 2004.
5. Голод С.И. Сексуальное поведение и субкультурная дифференциация полов // Социологический журнал. – 1994. - №4.
6. Діденко С. Психологія сексуальності та сексуальних стосунків: Навчальний посібник. – К.:Арістей,2003.-312 с.
7. Діденко С.В., Козлова О.С. Психологія сексуальності: Підручник.- К.:Академвидав,2009.- 304 с.
8. Здравомыслов В.И., Анисимова З.Е., Либих С.С. Функциональная женская сексопатология. Алма-Ата: Казахстан, 1985. – 272 с.
9. Зинкер Д.К. В поисках хорошей формы. Гештальт-терапия с супружескими парами и семьями. М., «Класс», 2000.
10. Имелинский К. Сексология и сексопатология. – М., 1986.
11. Каприо Ф.С. Многообразие сексуального поведения.- М.:Артания, 1995. – 351 с.
12. Келли Г. Основы современной сексологии. – СПб., Харьков, 2000.
13. Кон И.С. Введение в сексологию.-М.: Медицина, 1989. – 336 с.
14. Кочарян А.С. Личность и половая жизнь: Симптомокомплекс маскулинности/феминности в норме и патологии. – Х.: Основа, 1996. – 127 с.
15. Кочарян А.С. Личность и половая роль.-Х.: Основа, 1996. – 127 с.
16. Кочарян Г.С. Современная сексология. – К.: Ника-Центр, 2007. – 400 с.
17. Кочарян Г.С., Кочарян А.С. Психотерапия сексуальных расстройств и супружеских конфликтов.- М.: Медицина, 1994. – 224 с.
18. Кратохвил С. Психотерапия семейно-сексуальных дисгармоний.-М.: Медицина, 1991. – 344 с.
19. Кришталь В.В., Григорян С.Р. Сексология в 4 частях. – Харьков: Академия сексологических исследований , 1999. – 1152 с.
20. Левин И. Сексология и сексопатология. – М.: Медпрактика, 2000. – 204 с.
21. Мастерс и Джонсон о любви и сексе: в 2 ч. / У. Мастерс, В. Джонсон, Р. Колодны; Пер. с англ. Н. М. Пивоваренок, Е. А. Яблочкиной. - СПб. : СП"Ретур", 1991. - Ч. 2. - 296с.
22. Мастерс У.Г., Джонсон В.Е., Колодин Р.К. Основы сексологии. Пер. с англ.. – М.: Мир, - 1998.
23. Общая сексопатология. Руководство для врачей / Под ред. Г. С. Васильченко. – М. : Медицина, 1977. – 488 с.
24. Полный справочник сексопатолога. – М.: изд-во Эксмо, 2006. – 576 с.
25. Практика сексуальной психотерапии: пер. с нем. / И. Кемпер; ред. и авт. предисл. Е. Б. Моргунов. - М. : Культура : Прогресс, 1994. – Т. 1: Формы работы. – 1994. – 288 с. : ил.
26. Практика сексуальной психотерапии: пер. с нем. / И. Кемпер; ред. и авт. предисл. Е. Б. Моргунов. - М. : Культура : Прогресс, 1994. – Т.2: Результаты и материалы. – 1994. – 192с.
27. Пэйдж Сьюзен. Супружеская жизнь: путь к гармонии: Пер. с англ. –М.: «МИРТ», 1995. – 416 с.

28. Роткирх А. Советские культуры сексуальности // В поисках сексуальности: Сб. статей / Под ред. Е. Здравомысловой и А. Темкиной. – СПб.: «Дмитрий Буланин», 2002.
29. Свядоц А.М. Женская сексология. (5-е изд.) – Кишинев, 1991.
30. Свядоц А.М. Женская сексопатология. – Кишинев: Штиинца, 1991. – 184 с.
31. Сексология: Энциклопедический справочник по сексологии и смежным областям / Белорус Энцикл. - Мн.: БелЭн, 1993.
32. Сексопатология: справочник / Васильченко Г.С., Агаркова Т.Е., Агарков С.Т. и др.. Под ред. Васильченко Г.С. – М.: Медицина, 1990.
33. Современная сексология: энциклопедия / под. общ. ред. В.А. Доморацкого. – Минск : Беларус. Энциклопедия імя П. Броўкі, 2008. – 384.: ил.
34. Справочник по сексологии, сексопатологии и андрологии/ под. ред. А.В. Люлько. – К.: Здоров'я 1994/-240 с.
35. Старович З. Судебная сексология. - М.:Юрид. лит-ра., 1991. – 333 с.
36. Статеве виховання. Навчальний посібник з питань здійснення статевого виховання дітей від народження до юнацького віку. – Миколаїв: «Прінт-Експрес», 2010; Доступно за посиланням: <http://www.refmaniya.org.ua/psycholog-ya/shlyachi-ta-principi-zdysnennya-statevogo-vichovannya>
37. Статеві розлади. Под ред. Й.М.Аптера, Київ, “Здоров’я”, 1974, – 376 с.
38. Темкина А. Сценарии сексуальности и гендерные различия // В поисках сексуальности: Сб. статей / Под ред. Е. Здравомысловой и А. Темкиной. – СПб.: «Дмитрий Буланин», 2002.
39. Формування сексуальної культури молоді / [Балакірева О.М., Галусян Ю.М., Корегін О.Я. та ін.] – К. : Державний інститут проблем сім'ї та молоді, Український ін-т соціальних досліджень, 2004. – 132 с.
40. Фрейд З. Очерки по психологии сексуальности. – Харьков, из-во «Фолио», 2000.
41. Фрейд З. Психология сексуальности. – Изд-во Тарасевич С., «Прамеб», Минск, 1993.
42. Хорни К. Психогенные факторы функциональных женских расстройств // Психоанализ и культура: Избранные труды К. Хорни и Э. Фромма. – М.: Юрист, 1995.
43. Хрипкова А.Г., Колесов Д.В. В семье сын и дочь. – М., 1985.
44. Шабль Мужчина и женщина: интимные отношения. – Кишинев, - 1990.
45. Шнейдер Л.Б. Психология семейных отношений. – М.: Апрель-Пресс, Из-во ЭКСМО-Пресс, 2000.

Інформаційні ресурси

1. <http://sexology.narod.ru/>
2. <http://www.neuro.net.ru/sexology/>
3. <http://medicall.ru/articles/sexology>
4. <http://www.sexcentr.ru/stat.shtml>

Викладач: Федик Оксана Василівна